

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKEZTŐI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt

Megjelen a lap hetenként négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.  
Ara évenként 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsva oct. 16-án 1861.

A „Kronstädter Zeitung“ elismeri, hogy a honfegyverrel törvényezik a törvényesség minden kelteivel bir, s meg nem foghatja, hogy a kormány „miként tagadhatja meg, egy már megerősített törvényezik a maga, többé már nem szükségelt jóváhagyását, s akarja azt ezáltal, minden alkotmányos fogalmak ellenére, egyoldalulag eltörölni, érvénytelenné nyilvánítani. Az önhatalmaskodás e sikamlós terére nem akarja a „Kronst. Ztg.“ a kormányt követni; s szintoly kevéssé helyesli, hogy az 1848 május 30-iki országgyűlésben állítólag uralkodott terroristicus befolyás régi parázsa fölélesztessék, s hogy a törvény érvényessége ellen a szokott módón kihirdetés hiánya hozatik fel; miután egy, ez ügyben általánosan elismert tekintély, Schmidt Konrád ur, a fejevári értekezleten tartaléktalanul kijelentette, „hogy az 1848-iki erdélyi országgyűlés I. és II. törvényezik a alkotmányos szempontból törvényeknek tekintendők; a rémisztési befolyásokra pedig, „hogy alkotmányos szempontból, egy törvénynek érvényességét ily kifogások által vonni kérdés alá, veszélyes, sőt meg nem állható.“

Mindezt elismeri és magáévá teszi a „Kronst. Ztg.“; de ő azért feltételes uniót akar.

Mi eleitől fogva rokonszenves figyelemmel kísértük a brassói német lap magatartását, mely habár némi tekintetben el is üt saját nézeteinktől, legalább nem teljes negatívja alkotmányunknak. Ezen irányban tanúsított figyelmünk készlet és jogosít minket arra, hogy főnebbi okoskodását egy pár őszinte észrevétellel kísérjük.

Az unio feltételeessége nem ellentéte, sőt éppen kifolyása, nem contrariuma, hanem corollariuma a honfegyver törvényeknek.

Midőn ugyanis az 1848-iki pozsonyi 7-dik törvényezik kimondja, hogy „Magyarhon Erdély mindazon külön törvényeit, melyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvezők, elfogadni és fentartani kész;“ midőn az 1848-iki kolozsvári I. törvényezik az ott kinevezett 28 tagu bizottmány feladatát az azt tüzi ki, hogy „Erdély érdekeinek a Magyarországiába illesztésén közremunkáljon“: nézetünk szerint magok ezen törvények feltételekhez kötötték az elvileg elfogadott honfegyver részletes életbelépését.

Ha tehát a „Kronst. Ztg.“ elismeri, hogy az unio törvényességét kérdés alá vonni nem lehet, ebből helyesen nem az lesz vala következtethető, hogy „de azért“, hanem, hogy „éppen azért“ feltételes uniót kíván a „Kr. Ztg.“

Azonban ha áll, hogy a honfegyver törvények, csakugyan törvények, a feltételek részletes megállapításának azon uton és modorban kell végbenemni, melyet azon törvények kijelöltek. Mert részünkről olyan törvényt, mely érvényes ugyan, de rendelményeivel ellenkezőt tehet és kell cselekedni, fa-vaskarikának tartunk. Mert hazánk törvényei szerint, ha szinte rossz is, ha az egész ország közvéleményével ellenkeznék is egy törvény, az mégis törvény kell hogy maradjon mindaddig, míg ugyanott és aként, a hol és a mint alkották, el nem törlik, vagy módosítják. És így jogbülsészeti szempontból, érdemes laptársunk okoskodásában ellenmondás van.

De hogy elmefuttató, szörszálhasogató rabulismussal ne vándoroljunk, átme gyünk aggodalmának politikai szempontból vizsgálására s azt kérdjük: mivel lát nagyobb biztosítékot a „Kronst. Ztg.“ abban, ha Erdélynek már különben is törvényben biztosított „külön törvényeit“ egy erdélyi országgyűlés, — mint különálló szerződő féllel kötendő „Staatsvertrag“ biztosítaná? Hiszen ha attól tartanak szász atyánkfiai, hogy a pesti országgyűlésen „majorizálni“ fogják őket a magyar elem: ugyan mondják meg, vajjon az a majoritás nagyobb tisztelettel viseltetné-e egy nem tudom minő uton és eszközökkel kimesterkelt „Staatsvertrag“, mint azon szentesített alaptörvények iránt, melyeket a szabadságérti lelkesedés

magasztos pillanataiban ön maga jószántából alkotott? S vajjon ha a törvények el nem ismerése, hatályon kívül helyezése vagy könnyűszerű változtatása magok a hazafiak között is divatos eszmévé válik, nem inkább lehet-e attól tartani, hogy az ilyen szükségfeletti és kelletlenül feltölt államszerződés kilyukgatására, elrongyolására azok, a kik talán miatta nem elég kényelmesen érzik magukat, lelkiismereti aggály nélkül fel fognak használni minden kínálkozó alkalmat?

Mi valóban nem bírjuk felfogni, hogy független szász publicista minő alapos aggodalmakat táplálhat egy pesti majoritással szemben, főleg midőn az, és egy kilátásba helyezett erdélyi majoritás között kell választania!

Köztünk tehát a fennebbieket szerint csak alaki nézetkülönbség volna az unio tárgyában; de itt aztán igazán el lehet mondani, hogy „forma dat esse rei.“

S ha már abban, hogy alkotmányunkat, történelmi jogainkat megóvjuk, egyek vagyunk; ha a feltett, hogy mik egy törvény érvényességének kritériumjai, nincs közöttünk nézetkülönbség: mire való a testvéries kiegyezés nagy munkáját nehezíteni oly függelékekkel, melyek azonkivil, hogy a kiindulási pontul elfogadott fölvet homlokegyenest megtámadják, a feltett érdekeknek sem szolgálnak legkisebb előnyére.

Mi tudjuk, hogy a nemes szász nemzet értelmiségének egy igen tekintélyes részénél találnak viszhangra nézeteink. S míg a „Sieb. Bote“ és „Hermanst. Ztg.“ — ők tudják miért — terrorisáltaknak, gyávának, renegátoknak nevezik az alkotmányosság ezen független és elfogulatlan bajnokait: a „Kronstädter Ztg.“ maradandó érdemű hazafias köteleességet teljesítne, ha a hatalom kezelőinek uszályvivőihézi tulzott accomodatio helyett, a törvényekhez ragaszkodás utógondolatok nélkülüi jelszavát tüzvé ki lobogójára, maga köré csoportosítná azon férfiakat, kik bizonyára ohajtanának egyszer már kevesebb körültekintéssel, azaz őszintebben és határozottabban szólni napjaink nagy kérdéseire.

## A törvénykezés ügyében.

Lapunk t. olvasói emlékezni fognak, miként azon bizottság kebelében, mely főkormányzó ő nmlga által, az igazságszolgáltatásnak hazánk Királyhágón inneni részére kibátó folyamatba indítása iránti véleményadás végett volt kinevezve, a polgári magánjog alaki részét, a perrendtartást illetőleg kétfelé osztottak volt a vélemények; a mennyiben egyik fél, a meglevő törvényekhez szigorú ragaszkodás a honfegyver törvényeknek az erdélyi municipalitások fentartására vonatkozó határozmányainak elveiből kiindulva elvileg az 1848 előtti erdélyi eljárás, a másik pedig, a honfegyver eszméjének szorosabb értelmezése s a régi törvénykezési formáknak az újabbkori igazságszolgáltatás elveivel kirívó ellentétessége szempontjából, az országbirói értekezlet munkálatainak az erdélyi viszonyokhoz alkalmazása mellé nyilatkozott.

A két véleményfél egyeztetési kísérletei folytán azonban közbejött azon döntő irányu esemény, miszerint az országbirói értekezlet munkálatait, ideiglenesen kisegítő gyanánt, nemcsak az országgyűlés elfogadta, sőt ő Felsége is legk. jóváhagyni méltóztatott. E közbejött jelentékeny körülményben a bizottságnak a régi formákhoz főleg csak a törvényességtől eltávozás aggodalma miatt ragaszkodó tagjai oly támpontot vélvén rejleni, melyet a törvényhozás mindkét főtényezőjének beleegyezése, habár törvényszabta ünneplésséggel bíró írott törvényt nem is minősített, mindenesetre a törvénytől intézkedések lehető leg törvényszerűbb kelleivel ruházott fel: hazafias készséggel állott el előbbi véleménye mellől, s csatlakozott azon nézethez, mely szerint az országbirói értekezlet munkálatainak idevonatkozó része volt körülményeinkhez idomítandó. Ehez képest a bizottság a polgári magánjog alaki részét illetőleg is egyesített értelemmel fogadta el elvileg, alakította át némi részleteiben, s terjesztette fel főkormányzó ő nmlgához

a többször említett országbirói munkát 24. §-án kezdődő határozmányokat.

A „Kolozsvári Közlöny“ annak idejében híven közölte az anyagi magánjog, a váltó-, csöd-, hitel-, és kereskedelmi ügyek, a bünvádi eljárás, árvaügy, betáblázás és birtokátruházás, valamint a volt rendszer idejéből ellátatlanul átjött perek tovább folytatását illető átmeneti intézkedések iránti megállapodásokat. E közleményeink kiegészítéseit tehát némi szolgálatot vélünk tenni t. olvasóinknak, ha az előrebocsátott felvilágosító észrevételek után, ide igtatjuk az országbirói értekezlet munkálatainak a magánjog alaki részét tárgyzó §-saira vonatkozó módosításokat.

A 24. és 25-dik §§-ok változatlanul maradnak. 1)

A 26 dik § mint Erdélyre nem alkalmazható, kimarad.

27. §. Megyékben, vidékeken és székelyszékekben a) a partialis székek; ehez képest Fogaraszvidéken és Felsőfejmegyében is felállítandók a partialis székek 2); Bardo, Sepsi, Kézdi, Orbai, Miklósvár, Fel- és Alsóik, Gyergyó és Kászón külön fűszék, 1848 előtti helyeiken és hatóságukban, mint altörvényszékek továbbra is fentartandók;

b) a megyei, vidéki és székelyszéki derékszék. (A szerkezetnek ezen pont alatti további része változatlanul marad.)

28. §. Az Erdélyben is felállítandó külön váltó-törvényszékek. 3)

29. §. A kir. tábla egyuttal mint első folyamodásu törvényszék is, a mennyiben ezen ügyek későbbi törvények által meg nem szüntették, iél mindazon perekben, melyek a) a hazai törvények szerint korábban is idetartoztak; b) melyekben a hazai törvények szerint ez előtt az országgyűlés és a kir. kormányzók, mint első folyamodásu törvényszékek itéltek.

A kir. kormányzók törvényes osztálya egyedül mint felebbviteli legfőbb bíróság, az ügyek szaporodása által igényelt azon módosítással, hogy a váltó-, a fenytő- és urbéri ügyek külön szakosztályokban legyenek elintéztetők, magában értetvén, hogy mindenik szakosztálynak a törvény által meghatározott szamu tagokból kell állania.

30. 31. 32. §§. marad a szerkezet.

33. §. Megyében, vidéken, székelyszékekben a személyes keresetek fölött, ha ezek sommas szóben eljárás alá tartoznak, 12 forint erejéig, egyetlen birtokon belüli felebbezzel az alszékre, a községi bíróság az ugynevezett faluszéke; azonül az alszék itél sommas és szóbeli eljárás után 500 forint erejéig, ha az ügy főtárgya, kamatot és melékes járulékokat ide nem számítva, ezen összeget felül nem haladja; idetartoznak továbbá a haszonbérleti, bérleti szerződések felmondásából keletkezett ügyek, a szolgálati, borkadikajáratási, számadási, számvetési keresetek.

A megyei, vidéki, és széki derékszék itél, a rendes szóbeli és rendes írásbeli perek fölött, árva és bünvádi ügyekben, a mennyiben azok a kir. tábla elébe nem tartoznak, ugy szintén az urbéri, tagosítási és elklönösítési, a telekkönyvi és betáblázási, valamint az ingatlanok ellen intézett végrehajtást megrendelő, birtokháborítási és visszahelyezési, restitutionális ügyekben. Ezen bírói illetőség, a törvény előtti jogegyenlőség elvénél fogva, a nem-nemes személyekre és javakra is kiterjed; azonban a rendezett tanácsu városok hatósága alá eső egyének és javak ide nem tartoznak.

34. 35. 36. §§. marad a szerkezet csupán azon önkint folyó hozzáttétel, hogy valamint itt, ugy mindenütt a hol megyékről van szó, a vidékek és székelyszékek is odaértendők.

37. 38. §§. kimaradnak.

39. §. áll a szerkezet.

40. §. kimarad.

41. §. Sommas szóbeli perben a birtokon kívüli felebbvitelre nézve az 1848 dik évig fenállott törvények változatlanul hagyatnak.

Rendes szóbeli és rendes írásbeli ügyekben a felebbvitel történik:

a) a kir. tábláról a kir. kormányzékhez;

b) a partialis és derékszéktől, valamint a rendezett tanácsu városok törvényszékeitől, az utóbbiakra az ezelőtt fenállott minden különbség nélkül, a kir. táblához és innen a kir. kormányzékhez.

42. §. marad azon módosítással, miszerint a bíróküldés jogát a kir. kormányzék gyakorlandja.

43—144. §§. maradnak változatlanul.

A telekkönyvekről szóló egész XII-dik fejezet

1) Kolozsvár város oct. 9-diki közgyűlésében, a főbíróknak két tanácsbeli közbejöttévi bíróságán s a városi tanácsban, illetőleg városi törvényszékben kívül, fentartandónak határozta a városi zsidók előjáróinak, saját tizedek területére kiható első fokú bíraskodását 12 a. é. forintot meg nem haladó tárgyu keresetekben, a végrehajtási cselekvények díjtalanul egyetlen birtokon belüli felebbezzel és mellett. Szerk.

2) Kolozsvármegye a partialis székek 200 forintot meg nem haladó tárgyu keresetekben szóbeli eljárás utáni bíraskodással a szolgabírákat segédjeikkel ruházta fel; ugy azonban, hogy ítéletek birtokon belüli legyenek felebbezzelők a megyei törvényszékre. Szerk.

3) Kolozsvár város kimondotta, hogy az országos váltó-törvényszékek felállításáig a városi tanács egy szakosztálya fog a váltóügyekben az elfogadott országbirói munkát utmutatása szerint bíraskodni. Szerk.

helyébe jö 145—158. §§. alatt a bizottságnak „az ingatlan javak átruházása körüli eljárásról és az adóssági követelések elsőbbség végett betáblázásáról” szóló s lapunk folyó évi jul. 7-ki számában közölt javaslatát.

A XIII. fejezet 159—162. §§. maradnak változatlanul. A XIV. fejezet 163—172. §§. azon módosítással, hogy a hol árvaik szék vagy szolgahíri bíróság említtetik, ott mindenütt az illető megyei, vidéki, széki vagy városi törvények értendő.

A XV. fejezet 173—180. §§. maradnak változatlanul. A bűnvádi eljárás, valamint az ügyvédek ideiglenes szabályozása s a közjegyzőség eltörlése tárgyában marad a szerkezet.

(A váltó, hitel- és kereskedelmi ügyekre vonatkozó módosítások közelebről.)

**Kolozsvár város** oct. 16-án tartott közgyűlésének szomorúan érdekes tárgyat képezte a f. kir. főkörmányszék azon intézkedése, melynek kíséretében a cs. kir. pénzügyminiszteriumnak a bélyeg-s örökösödési és birtokátruházási illetékek vételét tárgyazó rendeletét küldi le. E rendelet az illető tisztviselőket teszi felelőssé a bélyeg-s egyéb illetékei áthágásokért, a felek irányában minden vizskerest fenntartása nélkül, s az eddigi bírányok egyszerű utánpótlására folyó hó végét tűzi ki kedvezményi határidőül. Az e felett folyó rövid tanácskozást azon levestől lengé át, melyet éreznél kell minden alkotmányos honpolgárnak, midőn alkotmányát így kinyúlva s az alkotmányos szabadság élvezetiségének reményével választott tisztviselőit odakényszerítve látja, hogy a bélyegpátsámban is ismeretlen felelősség rájuk erőszakolása következtében, vagy törvényszegők legyenek, vagy anyagi existenciájukat kockáztassák.

Határozat: hogy a képviselőség a f. kir. főkörmányszékhez felterjesztést teend, melyben kimutatván azt, hogy általában maga alkotmányunk alapszámja, de különösen számos törvényeink közül a Leop. dipl. 12- és 13-dik pontjai s az 1791. 11. t-czik szerint hazánkban sem közvetlen, sem közvetett adó nem más nem lehet, mint a melynek összegét, kirovása és felhajtása módját az alkotmány szerinti törvényhozás szabja meg, kéri fogja e törvényellenes rendelet visszavételének eszköz- lését. Igen természetes, hogy Kolozsvár város jelenlegi képviselőiségének egyebet határozni, erkölcsi lehetetlenség; de azért ki fogná alkotmányelleni büntül róni fel a város tisztviselőiségét, ha engedve a közohajtásnak, hogy a míg csak közvetlen erőszak alkalmazása által kényszerítve nem lesz, helyét oda ne hagyja, meghajlik a kényszerűség előtt, s azt az áldozatot, hogy egyenként és együttesen kockáztassa vagyonát ismeretlen összegek fejében, senki tőle jogosan nem kívánhatván, venni fogja a bélyeg és illetékeket. Tisztelt polgártársaink bizonyára felfogják a jelen körülmények súlyos voltát s ahoképest mondanak ítéletet tisztviselőik eljárása felett, midőn ezek bár vérző szívvel, de követelni fognak oly adókat, melyeknek törvényeink műszótárában neve is ismeretlen!

### Lapszemle.

A gratzi „Volksstimme”-nek írják déli Magyarországból:

„Báró Keménynek az erd. udv. kancellárságról visszazalépeése óta azon hírt olvastuk némely lapokban, hogy b. Kemény utódnál Mocsónyi Endre ur a megerősített birodalmi tanács tagja volna kijelölve. Nem tudjuk, vajjon Bécsben valójában gondolták-e Mocsónyi ur felmagasztalására, vagy talán egész tudósítás csak párthívei egyikének tollából jutott a nyilvános lapokba: annyi azonban bizonyos, hogy az illető lapok, melyek e tudósítást tartalmazták, mosolygva adatok kézzől kézzé. A ki Mocsónyi személyiségét ismeri, könnyen meg fogja magának e jeleket magyarázhatni. Mert ha különben minden képességet meg akarnánk is tagadni Mocsónyitól, egyet meg kell hogy adjunk neki, hogy ő az idoviszonyokat remélhetőleg jól ki fogja zsákmányolni saját előnyére. Az 1848-dik év előtt maga Mocsónyi Endre sem tudta, hogy ő román; legalább addig soha sem lehetett tőle ilyes nyilatkozatot hallani. Atyja és testvére is, kik közül az utóbbi Pesten megbántott szolgájának gyilkától esett el, mindig önérettel neveztek magukat magyar nemeseknek. Most, a nemzetiségi küzdelem korszakában, azon korszakban, midőn egy lelkiismeretlen politika a nemzetiségek egymás ellen uszításában hiszi a Bécsben üszetajkolt állam mentő eszközét felalálhatni, nem lehet csodálkoznunk, ha oly emberek, kik becses személyiségüknek különben legcsekélyebb súlyt sem bírnak kölcsönözni, hogy ezt elérjék, nemzetiségüket vetik a mérlegbe. Hogy ez utóbbi értelemben céljához juthasson, jónak találta Mocsónyi ur elfelejteni, minő modorban bocsátotta el az osztrák császári kormányt a bánati földadó-provisorium főnökségéből. Mi hallottunk egy román gyűlésről, melyben Mocsónyi Endre azt nyilatkoztatta, hogy ő képes volna nemzetet mindent nélkülözni, még fakérget is enni; de nem hallottunk soha Mocsónyinak valamely hazafias tettéről, és soha sem olvastuk nevét nemzeti vállalatok gyarmolására indított aláírási ivenk, ambár roppant birtoka van. Ugyanazon gyűlésben mondotta Mocsónyi E. azt is, hogy a román nemzet eddig semmi sem volt, és hogy csak azon pillanat óta kezd létezni, midőn ő az élire állott. Az olvasóra bizzuk, ha Mocsónyi szerénységét, vagy a román nemzetre ruházott dicséretet akarja-e inkább bámulni.

Mintán a Schmerling-miniszteriumtól annyi bihetetlen dolgot értünk meg, nem tartjuk ugyan teljes lehetetlennek, hogy Mocsónyi az erd. udv. kancellári állomást elnyerje; de hogy aztán embere-e ő annak, hogy főleg ezen a letalpraesettebb diplomatiát is próbára tevő időben békét és nyugalmat szerezzen az országnak; embere-e annak, hogy vakmerő ígérteit, miszerint t. i. az erdélyi és bánati románok az ő befolyása következtében választani fognak a bécsi reichsrathba, beválthassa: nagyon is kételkedünk. Azonban az államminiszter ur kísértse meg!

A nemzetiségi kérdései folytonos lovaglás zavarba hozta mindazok tiszta törekvéseit, kik a honnak tisztán

szabadságot akarnak szerezni s fájdalommal kiálthatnánk fel gyakran: noli turbare circulos! Hogy a kormány oly hévvel pártolja a nemzetiségeket, éppen ez az, a mi a legnagyobb gyanút kelti bennünk alkotmányosságának őszinteség felől. Ez a kormány, mely sem régi, sem új törvényeket nem becsül, mely minden rendszertől, a török kényuralomtól az általános szavazatig, csak azon elemeket veszi be, melyeket pillanatnyi céljai szükségének, ez a kormány a nemzetiségek „jogai” iránt a leggyengébb gyöngésséggel viseltetik, sőt nem is elégszik meg a létezőkkel — habár elegendők volnának egy egész világ rész számára is — hanem még abban fáradozik, hogy új nemzetiségeket fedezzen fel.

Azok, kik törvényes eszközökkel s az értelmiség fegyvereivel akarnak szabad intézményeket kivívni, bizonyára sokkal inkább elmozdítanak és biztosítanak a nemzetiségeket, mint amazok, kik a nemzetiségi kérdést azért állítják első sorba, mert semmi egyéb a céljuk, csakhogy minden ember saját anyanyelvén nevezhesse magát rabszolgának.

Ambár jelenleg a románok igényei őrök alkalmasint a legnagyobb zajt, mind a mellett a déli országrészek figyelmét sokkal inkább van arra irányozva, a mi a Dunán túl a török-szláv tartományokban foly, vagy tulajdonképpen előkészül. Ezen környék szerb népessége sokkal értelmesebb, mint a román; sokkal több földbirtok van a kezei közt, s a mi legnagyobb dicséretre szolgál, valódi alkotmányos értelemmel van áthatva, azért a félreértések közté és a magyar nemzet közt mindig csak mulékony természetiek lesznek. Az alkotmányos élet ezen tapintatosságának lehet tulajdonítani, hogy a magyarországi szerbek rozzalták a zágrábi országgyűlés azon eljárását, midőn ez bizottságot nevezett ki a végett, hogy véleményét adjon a Szerbajdaságnak, Magyarország területi joga sérelmével újabb felállítására. Mit akar ez jelenteni? Bekebelező, areopag akar-e lenni a zágrábi országgyűlés Magyarország államjoga felett? Határozni akarnak Zágrábban oly kérdések felett, melyek Horvátországot legfőképpen érintik? És ezt azon zágrábi országgyűlés teszi, mely oly érzékeny volt, valahányszor a Muraköz és Fiume magyar terület gyanánt tekintett? Valóban a zágrábi országgyűlésnek hódítási vágyai vannak, mik egy európai nagy hatalmat megilletnének, s tettei is megfelelők: mind azt cselekszi másokkal, a mit nem akar, hogy mások vele cselekedjenek. Például: nem akarja Horvátországnak Magyarországgal egyesülését a nélkül, hogy ezen egyesülés feltételei megállapítsanak; de Horvátországba akarja bekebelezni Dalmatiát, Fiumét és a Muraközöt, részint a nélkül, hogy meghallgatná őket, részint határozott akaratuk ellenére.

Azonban ne zsémbeljünk a zágrábi országgyűlésre, mert daczára gyenge logikájának, daczára parlamenti fegyelembeli hiányosságának, az az érdeme elvitázhatatlan meg van, hogy a Schmerling rendszerére nem tilt fel a régi alkotmányos intézményeinket gazdaságoskodását hangosan és férfiasan kimondotta.

### Schmith O'Brien a magyarokról.

Lapunkban is volt említve e nevezetes ír honfiai f. évi augusztus végén hazánkban tett utazása. Most új benyomásait rajzolja egy angol lapban, s Magyarországról többek között így nyilatkozik:

„Mégvalom, a magyarok és a magyar ügy iránt igen kedvező előítélettel jöttem Magyarországra. Ezen elfogultságot minden igazolta, a mit Magyarországon rövid tartózkodásom alatt tapasztaltam. Vártam, hogy a magyarokban férfias és lovagias szellemet találándok, de nem voltam hajlandó, a szellemi képzettségnek egy magasabb fokát tenni fel bennük. Meglepetésemre a szellemi műveltség egy oly kiterjedettségére találék, mely sehol Európában nincs túlhaladva. Nem csak Pesten, hanem északi Magyarország legfőképpen részében is sok egyenlő találkoztam, kik oly folyékonyan beszélnek latinul, mint saját nyelvükön. A francia nyelv ismerete a művelt osztályok közt általános s a continenseni utazásom alatt sehol sem találtam oly sok egyenlő, ki angolul tudott volna, mint Magyarorban. A magyarokat nyíltaknak, nemeslelkűeknek, vendégszeretőknek és kedélyeseknek találtam. Nagy mértékben bírák azon tulajdonokat, melyeket e szóval szoktak jellemezni: Gentleman. A magyarok nemzeti igényei iránti elővéleményem basonlag erősödött. Tökéletesen igazuk van, midőn vonakodnak, Magyarország érdekeit az osztrák birodalmi tanács ellenőrségének alávetni; egy oly gyűlésezetnek, melyben nem bíznak, s a melyben ők, ha szinte bizalmat érdemelne is, a többség uralma alatt állának épp úgy, mint Irland képviselői állának az angol többség uralma alatt.”

Itt mintán O'Brien ur dicsőreleg említi az országgyűlés egyértelműségét, valamint azon egyetértést is, mely a magyarországi katolikusok és protestánsok közt létez, párhuzamot von hazánkban Ausztria- s Irlandnak a brit birodalomhoz viszonyai közt s végül így szól:

„Bizonyos vagyok, hogy ön helyeslende a párhuzamot, mely a mi nemzeti igényeink és a magyar népi közt létez. Egy oly engedmény, mely az igazságnak tétetnek Magyarorban, oly előzményül szolgál, melyet aztán Irlandra lehetne alkalmazni; de mellőzve is minden önző tekintet, a szabadság minden barátja sikert kell hogy óhajtsion a nemes nemzet törekvéseinek, mely most abban fáradozik, hogy korábbi önjogosságát javított alakban visszanyerje. Azért engedje ön, viszonzom azon érzelmet, melylyel engem egy falusi mulatság alkalmával üdvözöltek a kárpátok közepében: Vivat Hibernia! Vivat Hungaria!”

### A horvát országgyűlés felirása.

(Folytatás.)

Dalmatia, 1797. october 17-dike óta, midőn a campo formioi békeszerződés VI-dik cikke értelmében Felső Horvát királyi paláczája alá került, a háromgy királyság, minden országgyűlésén, valamint a közös magyar-horvát országgyűléseken folytonos panasz tárgya volt, melyek ama királyságra nézve ősi jogkövetelmények ismételt felhozása mellett a horvát és szláv királyságokba leendő bekebelezését követelték. Így az 1802-ben apriliben Zágrábban hívott or-

szággyűlés a magyar közös országgyűlésre küldött követeknek utasításában ezt adá:

„Quoniam sub glorioso Suae Majestatis regimine Dalmatia, per rempublicam prius Venetam possessa, revindicata foret, et nunc ad s. regni Hungariae coronam pro tenore juramenti inaugurationalis a Sna Majestate S. S. nuncupati redire deberet: domini Ablegati omni adhibito conatu agent, ut integrans haec regnum pars iusdem jure postliminio sub legali ab autoritate Banali dependencia reapplicetur.” Ezen államjogi odatarozást a felelhetetlen emlékezteti I. Ferenc király elismerte s 1802. oct. 17-én kelt legfelsőbb iratában e-n bekebelezésnek csak végrehajtását halasztá nyugodtabb időkre. A háromgy királyság későbbi országgyűlései is, nevezetesen az 1807-ki, az 1840-ki 15-ki, az 1845-ki 9-dik, 1848-ki 5-dik cikkeben ismételték Dalmatia bekebelezésének követelését.

A háromgy királyság országgyűléseinek ezen követelése élénk pártolásra talált a közös magyar országgyűlésen.

Igy az 1802-iki országgyűlés „gravamen”-jeiben Dalmatia bekebelezését harmadik sérelmi pontul vette fel s az 1825—27-diki országgyűlés ugyanazon tárgyat 14 „praefentialia gravamina”-ban első helyre igátta. Ugyan e panaszt megújíták a rendek az 1830-ki országgyűlésen egy october 17-én benyújtott különös fölterjesztésben, melyre a királyi leirathatban ez válaszlátott: „Valamint Ő Felsége kijelenté készségét a Száván túl fekvő területekre újra egyesítése és bekebelezése által, hogy az inaurale diploma harmadik pontjának eleget fog tenni: egy méltóztatott Ő Felsége a f. évi oct. 17-ki fölterjesztésre való tekintettel, azon szilárd ígérteit tenni, hogy Dalmatia bekebelezése a maga idejében meg fog történni.” I. Ferenc király ígértehez híven az V-dik cikk értelmében „ad hoc” egy küldöttséget nevezett ki, melynek feladatául tűzött ki, hogy azon módokra nézve tervet dolgozzék ki, mely szerint Dalmatiának és némely más résznek bekebelezése végrehajtható lenne.

Felsőed is, midőn feledhetetlen elődei példájára a dalmát királyság, Ragusa, Cattaro, s a quarneroi szigetek államjogi közösségét, ezen országgyűlésnek f. é. februar 26-iki l. m. előterjesztésében tudtolt méltóztatott adni, hogy a dalmát képviselőiség felszólítatott, követeket küldeni kebeléből a háromgy királyság országgyűlésére, kik az említett bekebelezés módja felett közösen tanácskozzanak. De azon képviselőiség Dalmátia horvát népességére nézve oly igazságtalan választási módból állott elő, hogy már eleve is könnyű volt gyanítani, hogy az érintett képviselőiségben a bekebelezés ellen elfoglalt párt marad előnyben s a nemzeti pártot, 400,000 lelket tevő tisztán szláv népesség kívánatainak és érdekeinek ezen legitim képviselőjét le fogja szorítani, — nem is akarla e részben többet, mint csupán érinteni, hogy az ellenpártot ezen törekvésében a mindenható bureaucratia támogatta.

Habár ebbeli igazságos kívánataink kihallgattatását illető kérelmünket egy, f. é. május 1-én benyújtott külön felterjesztésben megújítottuk, hasznalán várjuk azóta, hogy a háromgy királyság régi, hagyományos jogainak, úgy az erre vonatkozó királyi esküknek és fogadásoknak elég tétet- tessék.

Nem különben a horvát-szlávon katonai határszél is mind e mai napig el van szakasztva az anyaországtól, s csak névben képezi még kiegészítő részét. Azon, jelenleg katonai igazgatás alatt álló területek, egykor szabad megyék voltak, később a mahomedan barbarismus ellen a keresztény civilizáció fegyvertársaivá és előőrséivé lettek. A szent kereszt s önnön szabadságuk érdekében, nemzetünk századokon át állt ott őit, s kész volt ezen örökös céljért vért ontani. De azon okok megszűntével, melyekért a katonai határőrség előállott, s azon szükségesség beállt, mely a török birodalmat arra szorítja, hogy saját megmaradásáról gondoskodjék, nemzetünkben is, ama vértáza vidékeken, fölébredt a vágy a békeáldásaira és a szabad polgári életre.

Alig vonult vissza a pusztító török áradat a karlovczi béke következtében a maga szűkebb medrébe, midőn I. Leopold király 1703. jul. 10. kelt l. m. leirathatában az országgyűlésre egybehívott horvát nemzetet azon örövendes tizenet közlé, hogy érdemei és áldozatai jeléül és jutalmul az egész báni, királyvárosi és körösi katonai határőrvideket területébe kebelezni kegyeskedik.

Mária Thérézia királynő is az 1741-iki 49-ik törvény- cikkben megígérte, hogy a likai és korbaviai határvidéket Horvátországba kebelezi, s hasonlólag ígérte a varádi határszélre s a József és Károly-út közt fekvő végvidékre nézve II. Leopold 1791. január 13-iki határozatában s I. Ferenc az 1792-iki 18-ik törvénycikkben.

De mindezen ígértek mellett a horvát-szlavonai katonai határőrvidek ma is fennáll, mint a katonai uralom emléke Európában s mint alkotmánytalan az egy alkotmányos államban. — De a nélkül, hogy itt katonai határszélnek szomorú állapotjának részletes tárgyalásába akarnánk bocsátkozni, legyen szabad csak azt említnünk fel, hogy a mostani országgyűlés f. é. jul. 15-iki 42-ik ülésében egyértelműleg elfogadta a katonai határőrvidek f. é. jul. 15-iki kérelem levelét, s azt a maga és az egész nemzet nevében a jog és igazság teljes tudatával egész terjedelmében a legmelegebben pártolta, mint ezt a különös felterjesztés is bizonyítja, melyet mi a határőrvideknek alkotmányos alapon leendő újralakítása tárgyában készült törvénycikkeinkkel együtt Felsőed elé terjesztettünk. (Folytatjuk.)

### A keleti marhavész.

Egy sajtóságos, ragadós, veszélyes, rothasztó nyavalyája a szávas-marhának. Ezen nyavalya országunkban eredetileg nem támad, hanem Oroszországból s közelebről Oláhországból s Moldovából főképpen ragály által hozatik be. Ezen országokban sem uralkodik folytonosan, hanem időszakonként, — s néha nagy pusztításokat okoz. Ha Oláhországban vagy Moldovában marhavész uralkodik, akkor az ugynevezett veszteglő- idő az ország határain 21 nap; ha a marhavész távolabb, Oroszországban pusztít: 10 nap; s csak is azon időben szabad teljesen az ezen országokkál

marhakereskedés, midőn ezen pusztító nyavalya megszűnt, s egy szomszéd országban sem uralkodik. — A mely vidékeken a marhavész kiütött, ott többszörös nyomort okoz, mert eltekintvén néha nagy számban menő pusztításait, melyek a közvetlen káron kívül a mezei munkát helyenként nagy mértékben hátrálják — megakadályozza a közlekedést, s a szükséges orvos rendőri felügyeletet költségekkel járják. — Ezen csapást országunk is gyakran érezte súlyosan — különösen 1852-ik évben, midőn augusztus elején ütött volt ki először Székesbányán Guraton helységben, mely helység folytonos közlekedésben van Oláhországgal; innen csak hamar Szében városára s ezen szék egymástól nem messze fekvő 13 más helységeire, valamint a szomszéd Segesvár, Szerdahely, Ujegyháza, Szászváros-székekre s Fogaras vidékére is, elterjedt. Egy másik pont, honnan ezen vész országunkba jönni látszott — Brassó mellett az aug. 6-dikán Prázmáron tartott országosvásár — ezen vásárból több oláhországi marhák vették meg, s innen Brassóba, Háromszékre s Csikba is elvittet. Hogy Bereczk városába innen jött-e vagy Moldovából közvetlenül csempézett be, tisztán nem lehet kipuhatolni.

A királyi főkörmányszék mindent elkövetett ezen nyavalya megfékezésére, s terjedése megállítására. A szigorú orvos-rendőri rendszabályok megtétele mellett Szébenben egy ideiglenes országos orvos-rendőri bizottságot állított fel, mely a betegségek megelőztettségét helységeket többszörösen megutazta, a rendszabályok és rendeletek pontos teljesítésére ügyeljen; — hol szükség, katonai erővel is a helységeket az engedelmségre kényszerítette; orvos rendőri utasítását a főörvényhatóságoknak, valamint a nép számára könnyen megérthető oktatástokat ki az egész országban. A vész-től megsejtett helységeket bezárták, az ezen vidékeken tartandó országos vásárok betiltaták. Sikertült is az oly veszeleyn főlépő vésznek erejét megszegni s terjedését megállítani, ha eddig is sok áldozatokat vitt el magával. Az eddigi hivatalos kimutatások nyomán jövő év augusztus elejétől, midőn a vész kiütött october elejéig következő adatokat közölhetünk:

Székesbányán 13 helységében elbújt 1314., Medgyes-szék 1 helységében 3., Segesvárszék 2 helységében 40., Szászvárosszék 1 helységében 7., Szerdahelyszék 3 helységében 10., Ujegyházsék 1 helységében 1., Fogarasvidéke 2 helységében 150., Brassóvidék 4 helységében 107., Háromszék 7 helységében 213., Bereczkben 225., Csikszék 2 helységében 5., összesen 2075.

Minden helység marhai létszámát nem lehetvén pontosan kipuhatolni, de az ismertekekből ítélve a 37 helységben létező 20,000-re menő marhai létszámból megbetegedett 3236 marha, elbújt 2095 — és így a megbetegedettek  $\frac{2}{3}$  hullott el  $\frac{1}{3}$  meggyógyult. Most már a járvány szűnőben van — addig is mig ennek szűntét jelenthetnők — remélhetni, hogy a tél beálltával, a marhavész pusztításaitól megszabadulunk.

## KÜLÖNFÉLEK.

— Tegnapra viradók éjjel környékünkben annyira meglágyt a légkör, hogy a szabadban a víz megfagyott, pár nap óta folytonosan hideg és száraz szelek fútnak, s a haladlan szárazság iránti panaszok gazdákban részéről minden oldalról szomorúan hangzanak. A mi kevés özi vetés van, az nagyobbára mind odapusztul a szükséges nyirkosság hiánya miatt, s ugyan ez okból legtöbb helyt az özi vetés munkálatai függőben vannak.

— Pestváros tanácsához Koller Ferenc kir. biztos ur levelet intézett, melyben a sept. 4-iki közgyűlés jegyzőkönyvét kívánja megküldetni, hogy az udv. cancellária rendelkezésére képest kiutaltassék belőle mindaz, a mi a felosztás utáni időre vonatkozik. Erre a tanács kimondotta, hogy az 1723: 58 t.c-ikkal szerinti a hitelesített jegyzőkönyvet nem szabad megváltoztatni; a jegyzőkönyvet tehát ki nem adhatja, azt azonban meg nem akadályozhatja, ha a kir. biztos ur maga a városbázában fogná a jegyzőkönyv megmásítását végrehajtani.

— A horvát felirati küldöttség b. Kuslan és Kraljevic hazatérő utójukban Pesten megállapodtak, hol a szövetség kitűnő jeleivel fogadtattak. E hó 11-én a budai népszínház látogatván meg, a „Pünkösdi királyné“-ból színrehozott díszmenet alkalmával, a magyar mellett horvát nemzeti lobogót is hordottak körül s a színészársulat egyik tagja lelkes szavakkal üdvözölte a társaság követit, melyeket ők szívélyes mozdulatokkal viszonoztak. Valamint színháza léptükör, úgy távozásukkor is szűnni nem akaró éljenzésekkel s kendőlobogtatásokkal üdvözöltettek.

— Ő cs. k. Felsége ezen küldöttségnek, a felirat átnyújtásakor német nyelven válaszolt.

A „H-r“ írja, hogy a budai cs. kir. téparancsnokság szigorú megrovást küldött a budai népszínház igazgatójához, hogy a színházat ő Felsége neve napján elfeledte ünnepeken kiválgtatni. Egyszersmind úgy a nemzeti, mint a népszínháznak igazgatóihoz rendelt küldetett, hogy iszoroson örökösöknek, nehogy a színészek a színpadon politikai célzásokat rögtönözzenek.

— A „Világosvári gyásznapok“, II. Rákóczi Ferenc fogsága és a „Honvéd huszárok“ című színművek előadását Pesten a katonai hatóság betiltotta azon hozzátétellel, hogy előadásukat fegyveres erővel is meg fogják gátolni.

— Klapka György memoirei magyar nyelven is meg fognak jelenni Remellay Gusztáv által fordítva.

— Az „Alfred“ szerint Nagybecskerekben e hó 6-ikán az 1849-ben Aradon kivégzett magyar tábornokok emlékére gyász istentisztelet tartatott.

— Károly Lajos cs. kir. főherceg ő fensége vasárnap reggel indult el Bécsből Königsbergbe a porosz király koronázási ünnepére, külön vonaton fényes kísérettel.

— Bárd Sina Simon, mint a görög király képviselője az érintett koronázáson, 700 tallért fizet szállásáért az ünnepély tartamára.

— Pest város tanácsa 100 főt határozott a Garay-árváknak a városi pénztárból.

— Gróf Forgách a kancellár gyermekeit is Bécsbe vitette Prágából, hol eddig neveltették s most a bécsi intézeteket járják.

— A marhavész Sopronmegyébe is elharapódzott, minek következtében a szarvasmarha és nyers bőrök szállítása Ausztriába el van tiltva. A Bécs számára Magyarországból vásárolt vágomarhák csak vasuton szállíthatók.

— A császári hadsereg sokat emlegetett lezárultása, bécsi lapok szerint abból fog állani, hogy az olaszországi hadsereg minden gyalog százada 150 emberről 120-ra, a többiek pedig az elhelyezési viszonyokhoz képest, 80—60 emberre. Az olaszrezdél a negyedik zászlóaljakban a századoknak csak vázai fognak felállítani; nem olasz ezredek negyedik zászlóaljaiban pedig egy-egy század csak 20 emberről álland. Ezen lezárultás által a hadsereg létszáma 40 ezerrel kevesbül.

— A „Vaterland“ szerint Poroszország javaslatára az osztrák és porosz kormányok közt egyezés jött létre, mely szerint a két állambeli utazók rendszeren kiállított utalevelekkel ellátva, követségi „visa“ nélkül is utazhatnak kölcsönösen a két államban.

— A „Don. Ztg.“ írja, hogy a bécsi pénzverdőben mintegy öt hét óta majd csak mind aranyokat vernek. A 250 főből álló személyzet hetenként 15 mássa aranyot dolgozik fel. Egy mássa aranyból 16,000 darab arany lesz s az említett idő alatt több mintegy millió került ki a pénzverdőből.

— A cs. kir. tüzérségnél is jelentékeny javítások vannak tervbe véve. A sima ágyúkat vontasszörűk váltandják fel, löpamutra alkalmazva. Átalakban kétféle kaliberű lövegek lesznek 4 és 8 fontos golyókra. Ily átalakítás természetesen nem egyszerre rögtönözve történhetik; de ha keresztül lesz vive, bécsi lapok szerint, mintegy 2000 lóval és 1200 emberrel kevesebb kellend a jelen tüzérségi erő kifejtésére.

— Mindenütt csak a sok gazdálkodási terv. A cs. k. hadügyminisztérium rendeletet bocsátott ki, hogy a lakatnyakat takarékosági szempontból, fa helyett közzénnel fűtsék.

— Csiksomlyóról egy kegyeletes ünnepléyről értesítnek. Folyó hó 11-én a helybeli főtanoda növendékei a klastrom előtti téren, nemzeti lobogókkal özszeseregelve alkalmi énekek s érkező szónoklatokkal mondtok istenhódzást szerette tisztelt tanáraik t. Kozma Dóme urnak, ki onnan Fogarasba tétetett át. A jó tanárt, jeles papot és lelkes hazafit a romlatlan ifjú kebel számos áldáskívánatai kísérik új állomása helyére, hol mi is ohajtjuk, hogy a tudománynak, keresztényi szeretetnek, és hazafiságnak sok ideig lehessen buzgó és sikerre vezető terjesztője.

— Előfizetési felhívás! Dacára mindazon executióknak, melyeket közelebből szívesen és nem szívesen fizetünk kelle, több évi hallgatás után újra a magyar olvasó közönséghez fordulok, azon tudósítással, hogy „Bujdosók“ című két kötetes történeti regényem kiadására vár, melyet ezuttal újra magam kívánok eszközölni, tudván, hogy a közönségnek is kellemesebben esik azon tudat, miszerint részvételével az irodalmat közvetlenül az író személyében veszi pártfogása alá.

A „Bujdosók“ hazánk legérdekesebb korszakából a Rákóczi időkörül beszél, a nélkül, hogy József Miklós II. Rákóczy Ferenczét, vagy Szigligeti Rákócziát ismételtem. Egészen más egyének, későbbi kor, és más irány körül forog.

Megjelen e két kötet ez évben oktetlenül. Előfizetési ára 2 ft., mely öszveg october végéig vagy a szerzőhöz Márm.-Szigetre, vagy a „Családi kör“ t. szerkesztőségéhez (Pest, kalap-utca 17. sz.) átadandó.

P. Szatmáry Károly.

— Aláírási fölhívás Asboth Lajos Emlékirtaira az 1848—49-iki hadjáratra. Vahot Imre urrali szerződés megkötésénél, magam állítom ki munkámat és hazafii érzéssel ujjonnan felhívom a magyar közönséget munkáimra aláírásra.

A mintegy 40 ívre terjedő két kötetes munkának ára 4 ft. o. é. és az csak az első kötet kiosztása után leszen befizetendő.

Az első kötet oktetlenül a pesti novemberi vásáron; a második kötet 1861-iki január 1-én küldetik szét.

Közárura a munka nem bocsátatik. Az aláírt ívet, a könyvek kiosztása végett, mint az annak idején gyűjtött pénzösszeget kérem hozzáam Lugosra küldenem.)

Asboth Lajos.

**Nemzeti színház.** — Oct. 12-dikén „Az utolsó levél“ című, finom elmésséggel írt, erkölcsi irányu vigjáték adatott, melyben Szerdahelyi (Block Prosper) tulajdonképi szakmájához tartozó szerepében kitűnő szabotassággal játszott. Folinsné (Susame) élénk és biztos játéka által nem kevésbé segít elő az előadás sikerét. A többi személyítők által netán igényelt dícsérettel ez alkalommal adások maradtunk.

Oct. 13-án: „Pünkösdi királyné“ Szigligeti ismert népszínműve, mely annyiszor mulattat már a vásárnapi közönséget. Szerdahelyi Kelendi szerepében lejtett fel, s e darabon kívül spanyol magántánc és kettős magyar tánc is lön eljelte.

Oct. 14-én: „Varázshedű“, operette; ez követte „Férj az ajtó előtt“ operette; záradékal „A kórista“ magánjelenet énekekkel. Szerdahelyi ez alkalommal utolszor lépett fel. Midőn megjelent nemzeti című szalagokkal díszített számos koszorúkkal eleven virágból és szűnni nem akaró tapsal fogadtatt. Az első darab után a színpadon értékes billikim nyitottatott át ép oly értékes tálcán, melyek nemes érzéssel készült a közönség részéről bizonyára igen kedves műtemlék szolgálandnak a méltán kiittetett művészek. Mindhárom darab előadása igen jól sikerült.

Oct. 15-én: „Pókaiak“, eredeti történeti dráma 4 felv. írta Szigligeti. Kevés számú közönség.

\*) A tisztelt szerző által felhiva, szerkesztőségünk is teljes készséggel elfogad aláírásokat

Mult alkalommal hibás forrás után küldtük mi is a „Daily News“ angol lap ama cikkét, mely minket a legközelebből érdekelhet. Ezen cikk szerint Ausztria figyelemztette a porosz királyt ígéreterre, hogy déli Németországot egy combinált francia-olasz támadás ellen fedezendi. Ausztria megmutatja, hogy a római kérdésnek nem sokára bekövetkezendő megoldása oda fog vezetni, hogy jövő tavaszon Velencét meg fogják támadni, hogy a magyarok erre számítva, Ausztria minden ajánlatára makacs szenvedőleges ellenállással válaszolnak. A magyarok és olaszok ezen kicsinált politikájában lehetetlen fel nem ismerni Franciaország befolyását. Innen következteti Ausztria jogát azírt, hogy Poroszországot szaván fogja és követelje nemcsak azt, mikép a jövő tavaszra készen álljon, hanem hogy ebbeli szándékát már most nyilatkoztassa ki. Mielőtt tehát Poroszország ezen komoly kérdésre felelne, természetesen előbb a francia császár tervét kívánja ismerni. A cikk további folyamában azon ájtatos ohajtás fejeztetik ki, vajha Poroszország királya követve „francia testvére“ példáját, a hol elkerülhetlenül szükséges eszelekedjék, de különben elégedjék meg a dolgok fejlődésének nyugodt szemléletével. Ekkor dynastiája az évek folytán magát legalább is Észak-Németország élén látandja, Lengyelország visszanyeri koronáját, míg az osztrák császárság más név alatt, még s szellemmel, s a Dunán valamivel lennebb vonul. Ezek álmok ugye bár? De hat év előtt egy szabad egyesült Olaszország több volt-e álomnak?

— A bécsi kabinet politikája — így ír a „Patrie“ oct. 9-diki vezércikke — egy idő óta különböző irányban hanykodik, annyira, hogy a közvéleményt egészen megzavarja a kormány valódi szándéka iránt. Magán tudósítók levele szerint Magyarországot illetőleg a kormány annyira jutott, — ugymond tovább a „Patrie“ — honnan már vissza nem léphet a nélkül, hogy gyengesége szegénységi bizonyítványát ne adja s minden felsőségi tekintélyt el ne veszítse a kormány. Minden ember azt kérdi most, hová vezethet a kormány ezen elnyomási rendszere? „A dolog még jobban összebonyolításra — e sorok tudósítója lelebből idézi a „Patrie“ — kész anyagot szolgáltatnak azon kisebb értekezletek, melyeket a federalista párt készült összehívni a birodalmi tanács szünetelése alatt Lembergben, Prágában s a régi királyságok más fővárosaiban, azon célból, hogy a nép a kormánynak febr. 26-án behozott centralista rendszerétől jobban elidegenedve az ellen tiltakozzék, s ily módon valóban legalább is 15—20 millió egyéni aláírással ellátott tiltakozó nyilatkozatra lehet szert tenni. De mi lesz ekkor aztán a febr. pátemsből? kérdi a tudósító.

— A „Vaterland“ turini levelezője szerint gróf Brasier de St. Simon porosz követnek érdekes találkozása volt e napokban b. Ricasolinál. A mint Ricasolinoh ment, ez épp akkor bucszott el egy nyájas kézzsoritással Kosuthról, ki nála volt. Midőn a követ ur e fölött csodálkozását kifejezné, Ricasoli, hogy eléjét vegye minden nyilatkozásnak, közbevágyva így szólt: „Mit akar ön kedves gróf! Kosuthnak s nekem szükségünk van egymásra, s ime ez a mi közös érdekünk!“ A turini kormány egyébiránt néhány hét óta ismét bizalmas lábon áll a magyar emigrációval, Kosuthnak egy nyomdát is adott át szabad rendelkezésére, hol lázító kiáltványait nyomtatja, s megígérte, hogy bankjegyei nyomtatásában is segédkezet nyújt. Röviden szólva, úgy látszik, valami csíny tervezetik, melyben a magyar emigrációnak nagy szerepe lesz.

— A magyar légio, melyet némely lapok az adriai partok felé utaztatnak volt, Nocera közelében állomásoz. Kis csapatokra van osztva, s feladata: a fölkelők ellen működni. Később genuai területre helyeztetik át Porto Maurizio vagy Onegliába, a hol Türr hadosztálya fekszik, a melyhez a légio is tartozik. A légio két tisztje, Hász ezredes és Girezy őrnagy a savoyai keresztfel díszítették fel és a közkatónák közül is többen vízelegio-érmet kaptak.

— Compiègneben oct. 9-dikén miniszteri tanács tartatott a császár elnöklete alatt.

— Ismét új röpirat! October 8-dikán jelent meg Párisban; czime: „Napoleon császár és Vilmos király.“ Bécs, szabadalmi szillemben van írva. A találkozás eredmények az olasz királyság porosz részről elismerését állítja. Ellenben Turinból azt írják, hogy ott nem tulajdonítanak különös fontosságot a porosz király compiégnei látogatásának, s attól semmit se várnak Olaszország ügyére nézve.

— Az olasz parlamentnek nov. 15-dikére való összehívása el van határozva. Az ülészek hosszú lesz és nagy tevékenységű. Az egységes Olaszország közigazgatási és pénzügyi tekintetben fog szerveztetni.

— Az oct. 11-diki „Moniteur“ egy rendeletet tartalmaz, mely a gabnaműveléssel, burgonya, liszt, és száraz főzelékkel terhelt hajókból járó vámilletéket a folyókón és csatornákon 1862 szeptember haváig felfüggeszti. Hasonló kedvezményben részesülnek az idegen hajók is.

— Compiègneből f. hó 8-ról írják, hogy egy francia tábornagy a porosz király környezetének egyik tagjához azt a kérdést intézte, ha teend-e a király Bécsben is látogatást? Bevárjuk — felelt a kérdezett — míg a telepíci látogatás viszonyoztatni fog és míg a Varsóban rendezett összejövetelt megköszönik nekünk.

— Mondják hogy Napoleon császár e rejtélyes szavakkal vett bucsut a porosz királytól: „Isten velünk, majd látni fogjuk egymást a Rajna partján!“ Ebből következtetni lehetne a császárnak kölni vagy koblenzi látogatására.

— A Syriában volt angol hajóraj 8-dikán, a francia pedig 10-dikén hagyta oda a beyruthi kikötőt.

— A „Moniteur“ jelenti, hogy a hollandi király folyó hó 17-én Compiègnebe érkezik, ott több napot mulat, s aztán Párisba megy.

— Bosco tbk. kihitta pisztolyra Rivadebro berceget, mivel ez becsületsértő levelet írt a nápolyi aristocratiáról.

Nem Borjést fogták el, hanem egy tisztjét, ki-  
nél állítólag fontos leveleket találtak Boscotól és Lamori-  
ciertől.

Az európai congressus híre ismét szárnyal-  
ni kezd. Compiegneben is szóba jött volna, s erre nézve  
Francia- és Oroszország már régebben megegyeztek.

**Ujabb.** A „Sürgöny“ bécsi levelezője kétségbe  
vonja a „P. Hírnök“ által közlött azon hírek valóságát,  
mintha a m. udv. kancellár az adóbehajtást és ujonczoz-  
ást illetőleg engedményeket vívott volna ki Magyaror-  
szág részére. E tárgyakban mindeddig megállapodott ha-  
tározat nincs. Az ujonczozást illető miniszteri felterjesz-  
tés a Felsőke kezében van s e felterjesztésben Magyar-  
ország 26 ezer ujonczszal szerepel.

A „P. L.“ bécsi levelezője szerint a hadügy-  
miniszter és a m. udv. kancellár között az ujonczállítás  
kérdése miatti surlódás annyira ment, hogy már éppen  
nem valószínűtlen, miként gr. Forgách helyébe b. Ge-  
ringert akarják tenni, hogy a miniszterium ne legyen

kénytelen mindegyre magyaralkotmányos nehézségekkel  
küzdeni.

Az „Opinion Nationale“ a keleti események öt-  
letéből azt ajánlja az osztrák államférfiaknak, hogy Au-  
stria foglalja el Bosniát és Hercegovinát, s cserébe bo-  
csássá szabadon Velenczét.

Konstantinápolyból oct. 1-ről Marseillebe érke-  
zett hírek szerint Omer pasa ismét kegyvesztésbe esett.

A szentpétervári nyugtalanságokról még nincse-  
nek bővebb tudósítások. Az „Öst. u. W.“ annyit ír, hogy  
a sz. pétérvári egyetem, ismételt nyugtalanságok követ-  
keztében bezárattott.

Korfüből távirják oct. 13-ról. Ausztriai császár  
a Felsőke ma reggel 8 órakor érkezett ide. A császárné  
jól érzi magát.

Königsberg oct. 13. A város rendkívül élénk.  
Az utcák, hidak porosz és veimari színű díszjelekkel  
éktűk. A brandenburgi kapun belül római stílusban épült  
diadalív áll. Az idő szép.

Varsóból oct. 13-ról sürgönyzik, hogy a  
tervezett horodlói tüntetés nem létesült. A mintegy 5000  
emberről álló egyházi menet néhány mértföldnyire a vá-  
rostól feltartóztatva elszéledt, miután a tábornok annak  
szabadtéri megtartását nem ellenzé.

A „Korunk“-nak egy újabb keltű távsürgönye  
szerint Varsóban az ostromállapot ki van hirdetve, a  
város utcáin katonacsapatok tanyáznak.

### Távíratok tudósítás a bécsi börzéről

October 16-ikán: Nemzeti kölesön 80.25. 5% Metalliques  
66.20. Bank-részvény 745.—. Hitel-részvény 181.—. Váltó  
Londonra 138.—. Ezüst 137.75. Arany 6.56.

October 14-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar-  
országi 67.—. Erdélyi 65.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

## H I R D E T É S E K.

### HIVATALOS.

(332)  
314.9007 — 1861.

### Hirdetmény.

Alólírt királyi országos fenytő intézeti Igazgatóság hivatalos irodájában folyó 1861-ik év  
Mindenszentek-hava 24-én reggeli 10 órakor 150 fegyencznő részére 1862-ik évi Január 1-én nap-  
jától Deczember utolsó napjáig szükségelendő élelmezés kiszolgáltatása felett nyilvános szóbeli ár-  
lejtés fog tartatni.

Mi is oly hozzáadással tétetik közhirre, hogy az árlejtéshez hozzá szólni akarók elegendő  
bánapénzzel és a szükséges biztosítékra vonatkozó oklevelekkel lássák el magokat, addig is az ár-  
lejtési feltételek alólírt igazgatóság hivatalos irodájában megtekinthetők lesznek.

Ugyan ez alkalommal írott ajánlatok is elfogadhatók, melyek azonban a szóbeli árlejtés meg-  
kezdése előtt nyilvánosan az árverező bizottság által fel fognak bontatni s első ígért képpen az  
árlejtési jegyzőkönyvbe felvétni.

A hasonló ajánlatnak fokozatoszerinti illetékes béléggel s öt száztól bírápénzzel, továbbá  
a nyilatkozó vezeték és kereszt nevével, valamint polgári állásának és lakása helyének megneve-  
zésével kell ellátva és a fenn kitelt napnak délelőtti 10 órájáig mint a mely időkor az árlejtés kez-  
detét veendi, ezen hivatalnál benyújtva kell lennie.

A nyilatkozmányoknak továbbá az ajánlatban étel és külön kenyér részlet szerinti számmal  
és betukkel szükséges ellátniok, s azon kijelentést is tartalmazniok, melyszerint nyilatkozó minden  
az árlejtés alapjául vett feltételeket világosan ösmeri s azoknak magát feltétlenül aláveti.

Az országos fenytő intézeti igazgatósága.

Nagy-Enyeden, october 4-én, 1861.

(331)  
Sz 8160 1861

### H i r d e t m é n y.

A cs. kir. pénzügy kerületi igazgatóságtól Kolozsvárt közhirre tétetik, hogy a fogyasztási  
adó felvételenek joga, a bor-, must- és husfogyasztásról Egerbegy Thordavármegyében kebele-  
zett községében az 1862-ik katonai évre, a többet ígérőnek bérbe fog adatni.

Az e czsárbólírt árverés folyó év és hó 25-én délelőtti 10 órakor fog a fennírt cs. kir. pénzü-  
gy kerületi igazgatóságnál megtartatni; melyre a 10 % bánapénzzel ellátott bérleti kívánók e-  
zennel meghívhatók.

Az összes kiküldési ár 368 frt 98 kr o. b.  
A feltételek minden erdélyországi pénzügy kerületi igazgatóságnál, úgy szintén ezen hiva-  
taloknál Szathmáron, Debreczenben és Nagyváradon megtekinthetők.

A cs. kir. kerületi Pénzügy Igazgatóságtól  
Kolozsvárt october 14-én 1861.

(328)  
Sz. 1183. 1861.

### Hirdetmény.

A cs. kir. szab. ipar-kereskedelmi hitelint. zetek nevébe, szebeni jogtudor Zekeli Vilhelm  
mint képviselő által erre vonatkozólag tett folyamodása következtében Frank József gépészről  
7450 osztrák forint követelésért, végrehajtásilag 1-foglalt s elbeszült mintegy 194 darab kisebb,  
nagyobb nemű tűzőtő fecskeendők, közölök némelyik két három sugáros, pénztári szekrények  
tölgfából vasborítékkal, valamint több szeszégetési készülékekhez tartozó alkatrészek, melyek  
r-szint az ugynevezett Goumafele 120 számmal jelelt házánál, a „mészáros-utczába“ r-szint a  
Frankfele házánál 251 szám alatt a „háromtölgfya-utczában“, más részt pedig a 305 számú az  
ugynevezett „kítsi földön“ fekvő Vesztféle telken, Szebenbe vagnak letéve. Folyó october 25-n  
delelőtti 9 órára kitűzött határidő alkalmával, a v. telár azonnali lefizetése mellett a becsű áron alól  
is el fognak árvereztetni.

A városi és szék Tanácstól, Szebenben, sept. 20-kán 1861.

### NEM HIVATALOS.

(333)

### Haszonbérbe adó jószág.

Mező Nagy Csánban, Torda mellett, Káli Nagy Eleknek 849 holdat 882 □ ölet tevő egy  
tagban levő birtoka benn a faluban levő mintegy 22 holdnyi belső telekkel s a körüli területtele-  
gyűjt jövő 1862-dik évi szentgyörgy naptól kezdőleg több évre haszonbérbe kiadó. Ertekezni lehet  
íranta Kolozsvárt a tulajdonossal v. pedig a szegények főkormányászi ügyvéde Kozma Lászlóval.

(330)

### Hirdetés.

Alólírt tisztelettel jelenti a helybeli t. cz. gazdaközönségnek, hogy Vidacs István Ko-  
lozsvári fiók-gyár-raktárába a következő gazdasági eszközök érkeztek meg, u. m. eredeti  
Vidacs-ekék és taligák, kétféle szeoskavágók, kukorica-morzsolók, répvá-  
gók, szelelő és szoró-rosták. A szelelő és szoró-rosták különösen ajánlom a t. cz. gazda-  
közönség figyelmébe, mivel munkája igen jó és szapora, egy óra alatt 50 vékát legkisebb por-  
nelkül kiválaszt; a kukorica-morzsoló 3 ember segítségével 10 óra alatt 100 vékát fejtle; a ki-  
sebbféle szeoska-vágó 3 ember segítségével egy óra alatt 45 vékát, a nagyobbféle ugyan csak 3  
ember segítségével 54 vékát lőrdőre alkalmazva pedig 85 vékát vág.

Ezeket kívül találtak többféle gépek u. m. kapáló, töltőgép, Haward-féle boronák, vető-  
gépek sorra akar pedig szórva vetésre. A mely gépek a raktárban nem lennének, azokkal megren-  
delés útján a pesti gyárból a legrövidebb idő alatt szolgálhatok.

Továbbá elvállalok mindenféle, akár gözgépet, akár nalom javításokat. A munka jószágáról  
egy évig kezeskedem.

Lakásom: kül-monostorutczában 89. sz. alatt.

Vidacs István fiók-gépgyár vezetője  
Baris József, gépész.

(324)

### Szálloda és vendéglő nyitása.

Alólírt tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy a „Nemzeti Szálloda“ czim alatt  
ösmert vendéglő és szállodai helyiségeket a tordaútcza szögletén közelebről átvévén, f. octo-  
ber hó 12-ik napján meg is nyitotta, s reményli, hogy újabb czélszerű berendezésével a t. cz. kö-  
zönség igényeinek mind szállodai kényelem tekintetében, mind választékos étcsarnokával, mind  
pedig kávé-házában két tekeasztalával kielégítő szolgálatot fog nyujtani.

A szálló szobák, legnagyobb tekintettel a jutányos, pontos és kész szolgálatra berendezvők.  
Számos látogatásért esd  
Kolozsvárt, october 12-én 1861

Szeliga József,  
vendéglős és haszonbérli.

(329)

### Pályázat.

A casino-vendéglő szakács állomása a közelgő új-évkor alkalmas egyén által  
betöltendő lévén, a vállalkozni kívánók utasítatnak, hogy magukat a kellő bizo-  
nyítványokkal Biró Lajos igazgatónál mielőbb jelentsek. — A választmány 1861  
october 9-dikén tartott üléséből

Halmágyi Sándor, jegyző.

(326)

### Hirdetés.

Kolozsvár városának a Tarcsai praedumban levő udvarháza, fogadója, az ahoz tartozó szán-  
tőföldekkel, legelővel és szellér házzal, a folyó 1861 év october 21-én a tanácsháznál tartandó  
közárverés útján, 1862 év márczius 1-től kezdve 3 évre, haszonbérbe fog adatni. Az árverezeni  
szándékozók 6 % bánapénzzel lássák el magokat, addig is a feltételek láthatók tanácsos Filep  
Samunál a hivatalos órákban.

(264)

Stammler és Karlsteinnál Bécsben megjelent  
s Kolozsvárt Stein Jánosnál kapható:

**Hunyadi János halála,**  
szép nagy kép. — Ára 4 ujfirt.

**Magyarországi képek,**

12 lap egy füzetbe 12 ujfirt.

**Tartalom:** 1. Menyegzői vonat. 2. Nemesi udvar. 3. Betyárok. 4. Előfogat.  
5. Széri. 6. Száraz-malom. 7. Oláh szekér. 8. Falu. 9. Zivatar. 10. Kút.  
11. Lóhajítás. 12. Ökör-vonat.

Egyenként is kapható 1 ujfirtért.

Ugyancsak Stein János könyvtárusnál

mindig kaphatók Deák Ferencz nagy hazafinak az árvaház javára  
kiadott arcképei, ugymint:

- 1) Deák Ferencz ülve, a természet után rajzolta és köre nyomta  
Cánzi, térdkép, ára . . . . . 3 frt
- 2) Deák Ferencz mellképe, életnagyságban, ára . . . . . 4 frt
- 3) Deák Ferencz fényképe, ára . . . . . 1 frt

### „Fütyöl a szél.“

Változatok hangversenyi előadásra zongorára. Átírtta Moisfalvi Moys János.  
Ára 1 forint.

**Pogány magyarok vallása.**

Irta Kállay Ferencz. A Kisfaludy-társaság által 50 arannyal jutalmazott  
műtologiiai pályamű. 1 köt. Ára 3 frt.

**Népszerű népgazdaságtan.**

A művelt rendek szükségéhez alkalmazva.  
Magyar hölgyek díjával az Akademia által jutalmazott pályamunka.  
Irta Karvasi Ágoston. 1 kötet. Ára 2 forint o. é.

**Erdély története 1848--49-ben.**

Irta Kővári László. Ára 2 frt.